

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Vakoverstijgend onderwijs op het gymnasium

Karten, S.M.

Citation

Karten, S. M. (2023). *Vakoverstijgend onderwijs op het gymnasium*. Amsterdam.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3641666>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3641666>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Sandra M. Karten (MA)

Leiden University Centre for the Arts in Society; Christelijk Lyceum Veenendaal - s.m.karten@hum.leidenuniv.nl

Introductie

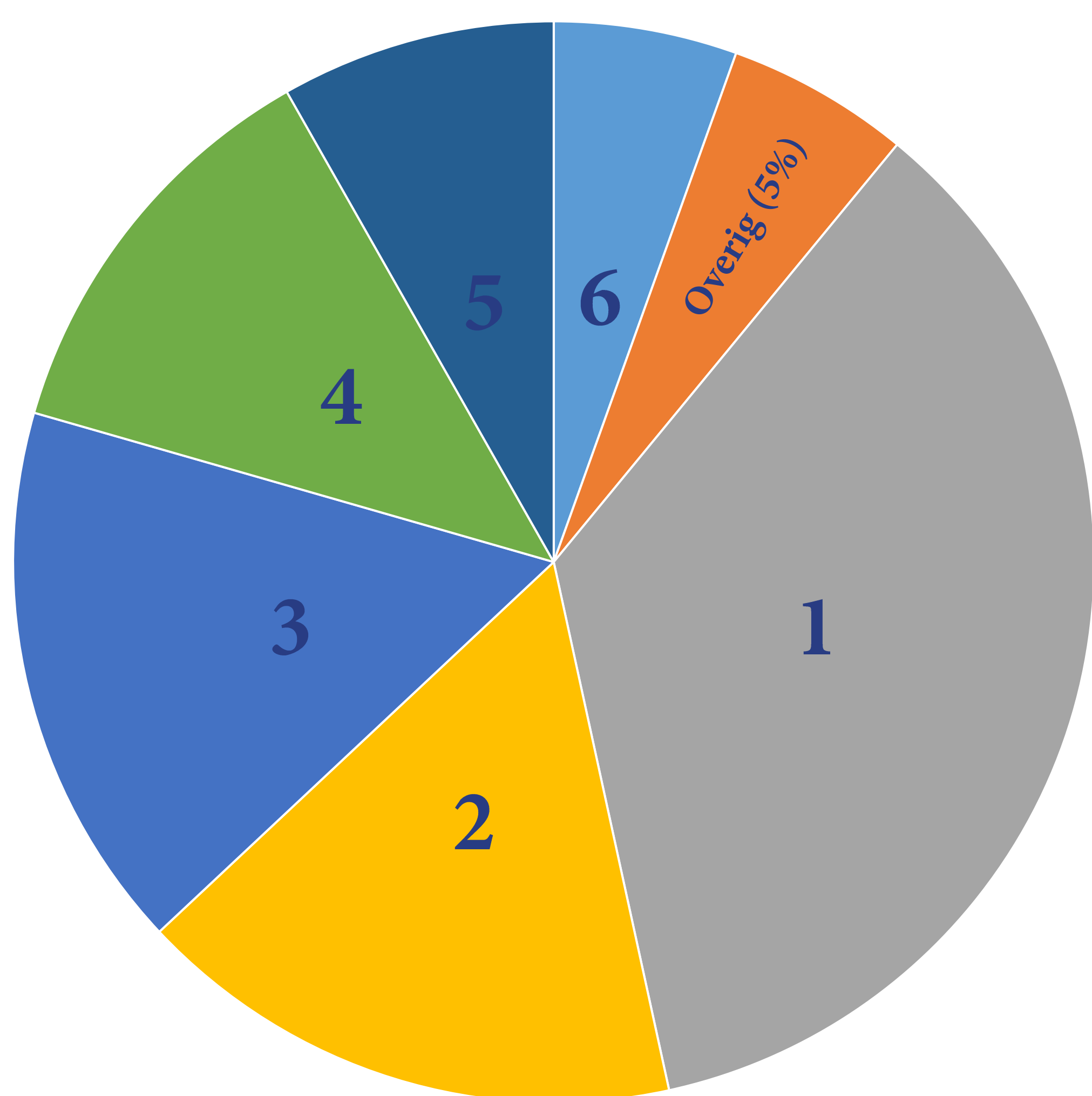
1. Een samenhangend leerplan gaat versnippering en overladenheid van het curriculum tegen (Abbenhuis et al. 2008).
2. Vakoverstijgend onderwijs kent allerlei voordelen voor leerlingen (Lattuca, Voigt, & Faith 2004).
3. In recente publicaties wordt gewezen op de mogelijkheden voor vakoverstijgend onderwijs specifiek op het gymnasium (Remie 2022, VCN-Volgteam 2019, Kits et al. 2014).

Probleem: In de praktijk komt vakoverstijgend onderwijs maar moeilijk op duurzame wijze van de grond, ook op het gymnasium (Folmer et al. 2017, BGV/AOb 2015, 2020).

Hoofdvragen:

Met welke problemen worden gymnasiumdocenten geconfronteerd bij het ontwikkelen van vakoverstijgend onderwijs? Wat hebben gymnasiumdocenten nodig om vakoverstijgend onderwijs (nog) beter te laten slagen en duurzaam te maken?

Resultaten

Top 6 genoemde behoeftes:

1. Ontwikkeltijd (36%)
2. Goede faciliteiten (bijv. betere roostermogelijkheden) (16%)
3. Gevoel van gedeeld belang bij collega's (16%)
4. Richting / visie vanuit schoolleiding (12%)
5. Betere inbedding in het curriculum (8%)
6. Kennis van externen (bijv. uitwisseling andere scholen) (5%)

Referenties

- Abbenhuis, R., Klein Tank, M., Lanschot, V. van, Mossel, G. van, Nieveen, N., Oosterloo, A., Paus, H. & Roozen, I. (2008). *Curriculair leiderschap. Over curriculaire samenhang, samenwerking en leiderschap in het onderwijs*. Enschede: SLO.
- BGV/AOb. (2015). *Enquête Stand van de Gouden Standaard voor gymnasiumopleiding op de scholengemeenschappen*. Utrecht: BGV / AOb.
- BGV/AOb. (2020). *Rapportage BGV-conferentie 28 november 2019 Het 13e werk van Herakles: voortbouwen op bouwstenen*. Utrecht: BGV / AOb.
- Creswell, J.W. (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 4th Edition*. London: SAGE Publications, Inc.
- Folmer, E., Koopmans-van Noorel, A., Kuiper, W. (eds.) (2017). *Curriculumspiegel 2017*. Enschede: SLO.
- Kits, K., Luger, S., Neven, H., Simons, M. & Zijlstra, P. (2014). *Een gouden standaard voor de gymnasiumopleiding*. Utrecht: LOZG.
- Lattuca, L., Voigt, L., & Fath, K. (2004). Does interdisciplinarity promote learning? Theoretical support and researchable questions. *Review of Higher Education*, 23-4.
- McKenney, S. & Reeves, T.C. (2019). *Conducting Educational Design Research*. New York: Routledge.
- Nieveen, N. (2017). *Schooleigen curriculumontwikkeling en voorwaarden voor succes*. Enschede: SLO.
- Nieveen, N., Handelzalts A. & van Eekelen, I. (2011). Naar curriculaire samenhang in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. *Pedagogische Studiën* 88 (1). 249-265.
- Remie, M. (2022). *Het Gymnasium. Het verhaal van een eigengereid schooltype*. Amsterdam: Prometheus.
- VCN-Volgteam (2019). *Selfie met Sappho*. Utrecht: VCN.

Methode

Twee methodes van onderzoek (Creswell 2013):

1. **Enquête** met als doel: algemene inzichten verkrijgen in ervaringen met vakoverstijgend onderwijs (gebaseerd op Nieveen et al. 2011).
→ 108 respondenten; 65 docenten met ervaring met vakoverstijgend onderwijs, 43 zonder.
2. **Focusgroep** met als doel: SWOT-analyse aan de hand van door docenten meegebrachte voorbeelden van vakoverstijgend onderwijs (McKenney & Reeves 2019).
→ 10 gymnasiumdocenten (verschillende schoolvakken) en schoolleiders; 3 online bijeenkomsten.

Conclusies + vervolg

Problemen hebben niet alleen betrekking op het vakoverstijgende onderwijs zelf, maar bijvoorbeeld ook op de behoefte aan **ontwikkeltijd** en het gebrek aan **ervaren steun** op school. Ook blijkt dat vakoverstijgend onderwijs vaak **bovenop bestaande vakspecifieke curricula** ontwikkeld wordt. Dit **overlaadt** dus het curriculum, terwijl het op papier overladenheid juist moet tegengaan. Bovendien voelen docenten zichzelf ook 'overladen'. Zij hebben het gevoel 'ook nog' interdisciplinair te moeten lesgeven, naast het werken aan vakspecifieke curricula.

Deze conclusies zijn in lijn met theorie over **schooleigen curriculumontwikkeling**: curriculumontwikkeling moet altijd in samenhang gezien worden met **schoolorganisatieontwikkeling** en **professionele ontwikkeling** (Nieveen 2017). Hierbij valt in de resultaten van dit onderzoek de sterke behoefte aan aspecten van **schoolorganisatieontwikkeling** op: die lijken een soort *conditio sine qua non*.

→ ontwikkeling didactisch model + instrument

Met aandacht voor:

1. 'Bescherming' van ontwikkelproces (ontwikkeltijd, steun, visie)
2. Verankering vakoverstijgend onderwijs in vakspecifieke curricula
3. Wisselwerking vakoverstijgend en vakspecifiek onderwijs
4. Expliciet stappenplan ontwikkelproces + evaluatie